Št. 39. V Gorici, v četvrtek 26. septembra 1872. II. tečaj.

„Soča“ izhaja vsak četvrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za *družabnike* polit. društva „Soča“:

Vse leto . . . . . f. 4.—
Pol leta . . . . . „ 2.—
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Za *nedružabnike*:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ „ 3 krat.

Za veče črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: *Viktorju Dolencu v Gorici*, Contrada della croce 233, poleg pretura, kder se nehaja tudi upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Govor

okrajnega šolskega nadzornika Franceta Hafner-ja pri prvem okrajnem učiteljskem zboru v Sežani dne 16. septembra 1872.

Dobro došli! kličem Vam dragi gospodje učitelji, dragi mi sodelavci na težavnem polji ljudske omike. Zbrali smo se danes k prvemu učiteljskemu zboru našega okraja, kakor postava od nas zahteva, ki so nam jo dali Nj. Veličanstvo, presvetli cesar Franc Jožef, kteremu zedinjeni iz dna naših src kličemo: Živijo!

V družbi moč rodi se prava,
V družbi se razvija slava.

Namenil sem si v današnjem govoru Vam, predragi gospodje, razložiti važnost zborov sploh in posebno našega zborovanja, med tem hočem Vam pa tudi upletati in v zlajševanje Vašega prihodnega delovanja pojasniti uzroke, zakaj otroci šolo z nerednim obiskovanjem tako hudo zanemarjajo in kako bi se dalo temu vsaj nekoliko v okom priti, hočem pa h koncu tudi še omeniti nekoliko o telovadbi na ljudskih šolah in dokazati, da uk o telovadbi za šolsko mladino na deželi ni tako nemogoča reč, kakor se sem ter tje sliši govoriti, temveč bi zamogla telovadba, dobro vredjena, šolski mladini jako koristiti.

Ozrimo se nekoliko na zgodovinsko polje; historia est vitae magistra t. j. zgodovina je življenja učiteljca. Da! kako jasno nam ona kaže, kako čudovito vodi neka nevidljiva roka osodo ne le posameznega človeka, ampak tudi vseh narodov od začetka človeštva do današnjega dne. Na širokem zgodovinskem polji vidimo hrabre, mogočne, omikane in bogate rodove. Naj omenim le iz starega veka mogočne Asirce in Babilonce, Medijance in Perzijane, Egipčane in Indijane, Feničane in Kartagince; bila sta ta dva zadnoimenovana naroda v trgovstvu in mornarstvu najprvo cvetoča in naj izvrstnejša. Za temi naj omenim Rimljane, sloveče po vsem tedaj znanem svetu kot najmočnejši narod in Grke, ki so bili naj bolj omikano ljudstvo starega veka. Propali so že davno vsi ti narodi, nij jih več, zginoli so, dasiravno so stali na visoki stopinji omike in blagostanja.

Kako daleč po svetu bilo je razširjeno kupčijstvo po Feničanih! Njih ladije preveslale so ne samo vse medzemljsko morje, ampak, kakor hitro se je mornarstvo bolj razvijati in razcvetati počelo, prejedrali so s svojim brodovjem Feničanje celó široko atlantiško morje proti jugu in proti severu in širili so z nebrojnimi naselniki po Evropi, Aziji in Afriki kupčijstvo in blagostanje.

Nasledniki njih bili so kmalu za njimi Grki, najomikanejši narod starega veka.

Lep spominek na nekdanjo veliko omiko in umetnost teh ljudstev so n. pr. pri Babiloncih še dan današnji velikanske razvaline starega mesta Babilona, starih Egipčanov visoke piramide in obeliski, tempeljni in grobovi v skalah izsekani. Strašanski velikosti stavb se moramo še dandanes po pravici čuditi. Prekosili so jih Grki le oziroma lepote, nikakor pa oziroma veličanstva umetnijskih del. Kratek nam odločeni čas mi ne dopušča, Vam, dragi moji gospodje, obširno razlagati, kaj smo mi vse posebno po starih Grkih in Bimljanih v duševnem obziru podedovali. Naj zadostuje, ako rečem, da še dan danes po toliko sto in sto let se naša mladina na srednih šolah na podlagi starih omikanih Grkov in Rimljanov izreja, podučuje in omikuje.

Kaj je pa temu toliko pripomoglo, bi kdo utegnil prašati, da so omenjena ljudstva, posebno Rimljani in Grki, tako visoko stopinjo omike in blagostanja dosegla?

Gotovo v prvi vrsti bila je velika skrb za lepo in uspešno podučevanje mladine, v drugo vrsto pa spadajo razni narodni zbori, pri Grkih posebno različne javne narodne igre.

Take narodne zbore (skupščine) nahajamo, kakor nas zgodovina uči, pri Grkih, Rimljanih, enako tudi pri starih Nemcih. Tam na raznih teh skupščinah šlo je le za povzdigo občnega ljudskega blagra, ljudske omike in za dosego enacih državljanskih in narodnih pravic.

Važni, jako važni so bili vsi ti zbori, vse te skupščine in narodne igre. Posvetovali so se zbrani možje v teh zborih, kako bi se dalo naj bolje koristiti mili domovini, volili so si tam sami svoje uradnike, predstojnike, vojvode in vojskovodje i. t. d. Tam so se posvetovali in so pretresovali razne narodne in državljanske zadeve, zastran napovedanja vojske ali kako se imajo vojskovajoči narodi pomiriti. Vse najvažniše reči so se na tacih zborih sklepale.

Kako imenitne so bile narodne igre starih Grkov, ktere so najbolj edinile grške razrode v eno celoto! Med drugimi naj omenim najslavnejše olimpijske igre, tako imenovane po posvečenem kraju Olimpija v Elidi, ki je bil posvečen veri in umetnosti. Iz vseh krajev, iz domačije in oddaljenih grških naselbin prihitelo je ljudstvo na tisoče in tisoče tje, kjer so se po slovesni božji službi, po mnogih in raznih žrtvah vrstile raznotere igre zaporedoma po 5 dni in se ohhajale vsako 5 leto. Zmagalce je ves narod neizrečeno čislal in visoko častil.

S tem sem Vam dokazal, dragi tukaj zbrani gospodje, važnost zborovanja starih narodov.

Da so pa učiteljske konferencije važne za korist šole in učiteljstva, mislim tega mi ni treba dokazovati. Živ dokaz tega je, da že dolgo, predenj smo se mi danes tukaj zbrali, so se zbirali učitelji in učenjaki raznih učilišč v zvunajnih pa tudi naših deželah v več takih skupščinah in da jih mislijo še v prihodnosti napraviti. Pa tudi mi nočemo za temi zaostajati, temveč jih vsako leto, kakor že postava zahteva, imeti v korist če daljbolj se razvijajoče ljudske omike, da vzbudijo sem ter tje že spijoče učitelje, da vzročijo živahnejše gibanje in krepkejše postopanje na šolskem obzorji, da privabijo mnogo novih prijateljev šolstvu in da postavijo pravi trden temelj narodni šoli in ljudski omiki.

Ali hočemo mi Slovenci za drugimi narodi, hočemo posebno mi Kraševci za drugimi primorskimi zaostati? Tega nikakor ne, varuj nas tega Bog!

Temveč krepko hočemo postopati, da pomoremo šolstvu in ljudski omiki po vseh naših močeh na nekoliko višio stopinjo.

Prišel sem s tem k drugemu delu svojega govora, v kterem hočem Vam razložiti, zakaj otroci šolo tako neredno obiskujejo in kako bi se temu vsaj nekoliko pomagalo.

(Konec prih.)

LISTEK.

Z Dunaja.

— V četertek večer se je vsa na Dunaju bovajoča mladina zbrala, da bi se od gospoda Levstika poslovila. Ta večer je zbudil v nas žalost pa veselje. Žalost, ker smo izgubili moža, kterega ljubeznjivo vedenje, globoko čuteče srce, temeljito znanje in čisti značaj bomo mogočno pogrešali. Veselje pa, ker smo privoščili g. Levstiku, da pride po dolgem duhomornem delu, ktero se ni z njegovimi občutki strinjalo, v tako službo, v kteri bode mogel zopet bogatiti naše vborno slovstvo z jedernatimi spisi in našo umetnost s pesnimi, v ktere bode prost tesnih vezil svoje čute izlival. V spomin tega večera je g. Stritar svojemu prijatlu sledečo pesem napisal:

Slovo
France-tu Levstik-u

odhajajočemu iz Dunaja v Ljubljano
20. septembra 1872.

Odhajaš, — v ljubljene domače gôre
Serce Ti davno sili hrepeneče; —
Rad pustil boš sijajne mesta dvore,
Kjer tihe v šumu nijsi nášel sreče;
Kaj dalje tukaj Te muditi more,
Če ne prijateljev okó roseče?
Le pojdi mirno, kamor Te je želja,
Solznó slovó ne kâli Ti veselja!

V tuj svet iz južnih krajev presajêna.
Ne rase radostno ko prej cvetica;
Peresa ne bliščé se ji zelêna,
Cvetoča tožno visi jej glavica;
Po zemlji hrepeni, kjer je rojêna,
Kjer mehka sapa, hladna je vodica;
Zastonj nad njó metulj se pisan ziblje,
Zastonj hladán ji veter perje giblje.

Torej le idi; vabi domovina,
V naročje rahlo zove Tebe mati,
Brez drazega ne more dalje sina,
Brez matere ne moreš Ti ostati;
Kar koli naj ponuja Ti tujina,
Mirú Ti, sreče Ti ne more dati:
Nebó Ti, glej! željó je izpolnilo,
Sprejmé Te skoraj dóma drago krilo.

Odideš skoraj; sreča s Tábo hodi!
Dozdaj Ti zorno je skrivala lice;
Sovraštve, ki ga slepa zloba vodi,
Strupene v Té prožila je pušice.
Pokojnega si mesta v svojem rodi,
Med brati si zastonj iskal pravice:
A kačja naj zalega Te sovraži, —
Prikazen lepa láhko Te tolaži.

Poglej! vsi, ki so za pravico vžgani,
Ki jim sercé za lepo, blago bije,
V ljubezni so goreči Tebi vdani,
Imé jim Tvoje kakor zvezda sije
Spomin Ti vsak hvaležen v srci hrani,
Tolažbo Tvoj pogled mu v persi lije:
Mladina vsa časti Te učenika, —
Izgled si jej, ponos in krasna dika!

Ko se nebó je Tebi razjasnilo,
Nevihta je potihnola grozeča;
Veselje z lica vsém je zasvetilo,
Iz persij zginola jim skerb moreča;
Sladko nam vsem prišlo je tolažilo,
Saj Tvoja sreča nam je naša sreča.
Vse blage duše Tebi, glej! so vdane;
Pogled, prijatelj, tá Te nič ne gane?—

Zdaj konec duhomornega je boja,
Ki čile brez plodú moči zatira;
V zavetje varno plava ladja Tvoja,
Nebó nad Tabo jasno se odpira;
Pojema šum viharja, nepokoja,
Ob mirnem bregu vál se vbija, vmiva.
Tvoj duh oproščen tesnega vezila
Krepko v višavo dvigne lahka krila.

Dom v Tebe se ozira v verni nadi,
Ob Tebi upe svoje vse opléta;
Drevó, ki v zgodnji že takó pomladi
Dišečega je polno stalo cveta,
Jeseni s plemenitimi zakladi
Sadú razveseliti nas obéta:
Zastonj ne upa v Tebe domovina,
Saj ona Ti gospá je zdaj edina.

Ta misel nam bridkost sladi slovesa,
Torej, prijatelj dragi! mirno hodi;
Ostaneš naš, — iz moškega očesa
Izgine sólza, serce mirno bodi;
Naj milostno Te spremljajo nebesa.
Po cvetnih potih blag te genij vodi!
Ko v dragi svoji beli boš Ljubljani,
O spomni naš se časi! — Zdrav ostani!

J. Stritar.

Vabilo.

S 1. oktobrom začne novo četrtletje; prosimo, da tisti č. g. naročniki, ki so samo do konec t. m. plačali, naročnino ponové. Druge naročnike se starimi grehi pa opominjamo še enkrat, da nam pošljejo zastanke, da jih ne bode treba tirjati v listnici opravništva.

Kdor noče biti več naročnik naj nam vrne prihodnji 40. list.

UREDNIŠTVO.

Narodna tiskarna.

(Dalje in konec.)

Dr. Zarnik ugovarja Klavžarju, da pravila ne pripuščajo že danes določnega sklepa o tej zadevi, ker ni predmet na dnevnem redu.

Dr. Ahačič podpira predlog prof. Trstenjak-a, ker treba, da bo dnevnik dostojno uredovan in da bo po vsakem načinu čast delal delniškemu društvu. V ta namen je dobro, da pazi na uredovanje poseben redakcijski odbor.

G. Jurčič pripoznava, da je dobro imeti redakcijski odbor, kar zlajša tudi uredniku breme odgovornosti.

G. Matija Doljak se strinja s predlogom Klavžarjevim; on je prepričan, da ni nihče pristopil delniškemu društvu z namenom, da bi od svojih akcij obilne obresti dobival, in da se gotovo tudi noben delničar ne bo spodtikal nad malimi žrtvami, ako bi jih v začetku trebalo, da se spremeni Slov. Narod v dnevnik. Zatorej naj bi se po vsakem načinu skrbelo, da bo „Narod“ izhajal začetkom prihod. leta vsak dan. Če se tega ne more že danes določno skleniti, naj pa zbor izreče svojo željo v tem zmislu, odbor bo potem gotovo skrbel, da ji bode vstregel. (Dobro.)

Predsednik da glasovati o tem predlogu, kateri obvelja enoglasno.

Potem hoče, naj se glasuje o Vošnjakovem predlogu zastran tednika, ki naj bi ga izdajala Narodna tiskarna, a g. Klavžar ugovarja, da treba poprej glasovati o njegovem negativnem predlogu, naj se namreč ne izdaja tednik.

Na to predlaga g. dr. Vošnjak z ozirom na razcepljena mnenja o tej zadevi, naj se za zdaj preide na dnevni red o tem vprašanji.

Ta predlog je sprejet.

Konečno pridete na vrsto volitvi upravnega in preglodovalnega odbora. Oddajo se dotični volilni listki v pričo gosp. c.kr. notarja dr. Orla, kateremu se izroče v zapečatenem zavitku. Skrutinovanje je bilo nekoliko dni pozneje in izid volitve nam do zdaj še ni znan.

Zahvalivši se g. delničarjem, da so se zbrali od daleč in blizo v tako obilnem številu k današnjemu zboru, naznanil je g. predsednik, da je seja končana.

H koncu naj posnamemo še nekoliko iz odborovega poročila o njegovem dosedajnem delovanji.

Osnovalni odbor je imel pri vsem svojem delovanji pred očmi v prvi vrsti narodni namen, zarad katerega se je ustanovilo društvo, zraven je pa vestno pazil, da se niso odboru zaupani delniški zneski potrošali v nepotrebne stroške. Imel je štiri seje, da je rešil vse važnejše stvari sicer pa je pooblastil poseben odsek treh odbornikov, gg. dr. Razlag-a, P. Graselli-ja in dr. Vošnjak-a, da so zvrševali odborove sklepe.

Najprej je sestavil odbor pravila za delniško društvo, katera so se konečno potrdila julija mesca t. l.

Potem je vredil razmere med delniškim društvom in med firmo F. Skaza in dr. v Mariboru in je prevzel že od 1. januvarja t. l. sem tiskarno in založništvo listov na račun delniškega društva. Stroji, črke in sploh vsa tiskarska priprava je v najboljšem stanu, veliko črk je celo še nerabljenih, da bo mogoče polovico vseh v novo ljubljansko tiskarno vzeti in bo vendar še za mariborsko dovolj črk ostalo.

Tiskarna v Mariboru je imela med vsem tem časom zmirom toliko naročenih del, da je pogostoma v zadrego prišla zarad pomanjkanja delavcev. Leta 1872 od 1. januvarja do 12. septembra je bilo naročenih in zvršenih 820 raznih del. Zraven tega se tiskajo „Slov. Narod,“ „Slov. Gospodar“ in „Zora“. V tisku je pesmarica g. dr. Razlaga; potem zbirka g. J. Jurčiča.

Tretja najvažnejša naloga osnovalnega odbora pa je bilo ustanovljenje tiskarne v Ljubljani, da se spolni želja delničarjev in se „Slov. Narod“ ko najhitreje mogoče preseli v Ljubljano. Tudi ta naloga je srečno dognana.

Ko ste bili prošnji za dovoljenje delniškega društva in potem za tiskarno v Ljubljani povoljno rešeni, pogajal se je odbor z nekaterimi lastniki ljubljanskih tiskarn, ter je skušal pridobiti eno izmed njih, a brez vspeha, ker so bile vse tirjatve pretirane. Zato je sklenil omisliti društvu novo tiskarno in koj opravil dotična naročila.

Stanovanje je najel v hiši g. Tavčarja, katero bo popolnoma pripravno za tiskarno; stroji so naročeni v slavoznani fabriki Hughes et Klimber v London-u in pride stroj za brzotisk že te dni v Ljubljano. Tudi črke, mizarska dela in sploh vse potrebno bo do konca tega meseca pripravljeno, da, če ne pridejo posebne ovire, „Slov. Narod“ s 1. oktobrom t. l. praznuje svoje vstajenje v Ljubljani.

V vsem tem času so se nabirali delničarji, kateri so dozdaj na 430 delnic vplačali bez 30.000 gl. Upamo, da se neoddane delnice še tudi v kratkem času spečajo, in potem bo društvu lehko mogoče, s kapitalom 50.000 gld. vspešno delati brez strahu pred vsako konkurencijo.

Vsi računi se bodo predložili upravnemu odboru, da jih pregleduje.

Prvi zbor slovenskih ljudskih učiteljev.

V Ljubljani 24 sept, *(Izv. dop.)*

Nad 300 ljudskih učiteljev iz vseh krajev slovenske domovine se je danes sebralo v Ljubljani, da bi se mej saboj bratovsko pogovorili, kakovo pot imajo hoditi, da izvrše svojo težavno, toda za vsega slovenskega naroda bodočnost važno in pomembe polne nalogo. Reči se mora, da duh ki je danes vel v zboru slovenskih ljudskih učiteljev, je bil duh one svobode, ki dan danes preveja vse inteligentne kroge in katerega se moramo tudi mi Slovenci poprijeti, ako nečemo zaostati za kullurnimi narodi, ako nečemo, da splošni napredek našega malega naroda popolnoma ne potisne v kot, kder bi spaval večno spanje nezavednosti in otrpnosti. Čitatelji „Soče“ naj me pa oproste, ako bodem o tem zboru kaj obširneje govoril. Imam svoje uzroke zato. Prvić se je tega zbora udeležilo v primeri jako malo ljudskih učiteljev iz Goriškega, in morda tistim, katerih nij bilo na zboru, ustrežem z obširnejim popisom — in drugič mislim, da bode ta stvar zanimala tudi neučiteje, ki imajo kaj srca za preprosti narod, kojega učeniki i budniki so danes zborovali v srcu Slovenije.

Kot gostje so se zbora udeležili dr. Pogačar, dr. Razlag, dr. Bleiweiss, dr. Zarnik, dr. Vošnjak, dr. Costa, župan Dežman, šolski nadzornik Jarec, prof. Peter Tomić iz Karlovca, prof. Fabković iz Zagreba in še nekoliko drugih Hrvatov. Posebno veselilo me je, da je bilo navzočih tudi več slovenskih učiteljic in gospodičin, ki obiskujejo tukajšnjo žensko izobraževalnico. In kèdo bi ne bil tega vesel? Saj nam je njihova navzočnost pričala, da se tudi naše blago ženstvo interesuje za šolo, v kateri nam ima vzrejati bodoče pridne gospodinje i dobre slovenske matere,

Predsednik Praprotnik vesel pozdravlja prvi splošni zbor slovenskih učiteljev. Pokažimo danes, pravi, da poznamo svojo težko nalogo, da ljubimo šolo, da skrbimo za bodočnost slovenskega naroda, da spoštujemo prirodne pravice, da vemo, da prava osnova za boljšo prihodnjost slovenske domovine je šola, dobra, narodna šola. Naše geslo bodi: Vse za narodno omiko. (Pohvala!)

Vladni zastopnik Hočevar pozdravi zbor v imenu vlade v nemškem jeziku. Sreča naše domovine je odvisna od naobraženosti njenih ljudskih učiteljev. Delajte torej na vso moč za svoje naobraženje! Pri denašnjem zborovanji pak naj vas vodi duh novih šolskih postav.

Dr Bleiweiss ogovori zbrane učitelje kot namestnik deželnega glavarja ter jih pozdravi v imenu kranjske dežele: Učiteljski stan je važni, a tudi težavni stan. Učitelj mora zadostovati svojemu poklicu kajti učitelj je šola in ta je podlaga vsega naobraženja narodovega. To dobro ve dež. zastop kranjski in prav zategadelj želi izboljšati plače kranjskim učiteljem tako, da bi poleg tega slovenskega kmeta z davki ne preobložil.

Župan Dežman v lepi slovenščini, s kakoršno se more ponašati malokater slovenski ljudski zastopnik pozdravi zbor v imenu ljubljaskega mesta: „Vse mesto, vsa dežela gleda na vas. Vi ste učitelji našega naroda! Vaši sklepi morajo zadostovati svobodomiselnim zahtevam sedanjega časa, potem bode izginila tista antipatija zoper naše šole, ki se nahaja tu pa tam v mestu in po deželi. Srečno naj se razide prvi zbor slovenskih učiteljev.

Zdaj se prične obranavanje. Na dnevnem redu je vprašanje.

I. Kako naj se slovenski ljudski učitelj, za svoj stan izobražuje?

Poročevalec o tej točki je J. Tomšič, učitelj v Ljubljani. Nikoli ne smemo pozabiti, pravi govornik, da smo učitelji preprostega slovenskega naroda. Po pedagogičnih pravilih vseh časov, pa se vsak človek in tudi vsak narod more učiti in izobraževati samo v svojem maternjem jezika Narod izobraževati so pravi, pravo narodno živenje buditi i blažiti. Da pa to svojo nalogo izvršimo, potrebno nam je pred vsim, da pravilno slovenski govorimo i pišemo, da poznamo slovensko slovstvo, da nam je znana slovenskega naroda zgodovina itd. Res je, da veliko učitelje v slovenskem jeziku nij še tako izobraženih, kakor bi bilo želeti. A kdo je tega kriv? Vaša izobraževališča. Kakova so? Nemška! Vsi predmeti se v izobraževališču uče v nemškem jeziku, vsi tisti predmeti, ktere mora potem ljudski učitelj v praktičnem podučevanju slovenski učiti. Ali nij to narobe svet? Mi, ljudski učitelji, bi morali potem takem biti bolje izobraženi nego glavni učitelji na pripravnicah, kajti uni uče samo v nemškem jeziku, mi pak se učimo v nemškem, podučujemo pak v slovenskem jeziku! (Gromovita pohvala!), Dalje je k našemu izobraženji treba večkratnih učiteljskih zborov. Kaj učiteljski zbori pripomorejo k izobraženju ljudskih učiteljev, to vidimo na Hrvatskem, kder je stopry lanski učiteljski zbor probudil učitelje k veselemu delovanju v šoli in v časopisih. Konečno govornik predlaga dve resoluciji. 1.) Zbor naj zahteva od vlade, da osnuje v Ljubljani čisto slovensko učiteljsko izobraževališče, nemški jezik naj se uči samo kot obligatni predmet. 2.) Zbor naj izvoli odsek 5. članov, ki bode to zahtevanje v posebni peticiji izrazil in ministerstvu prijavil. (Pohvala!)

G. Stanonik, učitelj iz Starega trga: Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke! Slovanom solnce nikedar ne zahaja! Slovenci bodimo! Izobražujmo se v slovenskem in v krščanskem duhu, saj to nam oznanjujejo cvetlice na polju in zvezde na nebu! Ako se bodemo v tem duhu izobraževali, potem se bodemo tudi mi svetili kakor zlate zvezde na nebu slovenskega naroda od vekomaj do vekomaj! Amen! (Živio! slava! glasen smeh!)

G. Podobnik, podučitelj iz Brežic: kako so nas učili do sedaj po pripravnicah? Celo slovenščina se je prodavala v nemškem jeziku! (Res je!) Hodili smo kot pripravniki tudi poslušat stareje učitelje, da bi se bili naučili praktičnega podučevanja. Pa koj smo videli?, Kako je slovenščino učil mož, ki niti Slovenec nij bili niti slovenski nij znal! Ali smo se mogli kaj naučiti? Nič! Čas je bil izgubljen in boljše bi bilo, da bi bili šli drva sekat, bi bili vsaj kaj zaslužili! (Živio! dobro!) In kako se je odgojeval narodni duh? Če si bil naroden, so te preganjali, da so te zatrli! (dobro! slava!)

G. Lapanje, nadučitelj iz Ljutomera: Kranjska dežela še nij vsa Slovenija in slovensko izobrarevališče v Ljubljani še ne vzreja slovenskih učiteljev za vse pokrajine slovenske. (Živio! slava! dobro! res je!) Tudi na Stajerskem, na Koroškem so Slovenci doma. Od kod bodo ti dobivali dobrih učiteljev? Podpiraje resolucijo brata Tomšiča jej dodajem dostavek, da se slovensko izobraževališče za učitelje i učiteljice osnuje tudi v Mariboru i Celovcu, kakor je to uže Gorici.

G. Stegnar, šolski nadzornik v Idriji želi, da bi knjige za ljudske šole ne sodil samo deželni šolski svet nego tudi odsek 5 ljudskih učiteljev. Predsednik pravi, da se je to uže deloma godilo.

Prof. Tomić iz Karlovca: Vi slovenski učitelji ste mučeniki! Vaša „lehrerbildungsanstalt“ je, ker je nemška: „lehrerverbildungsanstalt.“ Od vas se tirja, da bi znali dva maternja jezika, a Göthe pravi: Wer zwei Muttersprachen hegen wollte, der müsste zwei Herzen besitzen. Slovenstvo Vam bodi srajca; srbstvo, hrvatstvo surka, slovanstvo pa plašč, in s tem plaščem se ogrnite! (Gromovita pohvala.) Nemški jezik je za slovenskega učitelja samo stranski predmet! Zatorej predlagam: Slavni zbor naj zahteva od vlade, da se po vseh slovenskih srednjih šolah in izobraževalnicah vpelje hrvatski jezik kot učni predmet. (Živio! živio!)

Resolučiji g. Tomšiča z dostavkoma g. Lapanjeta i g. Tomiča se sprejamete soglasno.

(Konec prih.)

Dopisi.

V Gorici 25. septembra.— Navadno je bilo v Gorici ob času solskih počitnic prav tiho in mirno; ne tako lani in letos, ko so deželni brambovci napolnili vsa šolska poslopja. Pret. saboto je končala prva polovica (okoli 1000 mož) letošnje jesenske vaje, a nastopila je druga. Prve dni, dokler žvenkljajo domači novci po žepih, se povsod razlega petje in vriskanje, a kmalu se iztrezajo z mošnjo tudi fantje, in potem mine izvanredna živahnost in vse je zopet, kakor po navadi, razvun po poludne, ko si naši fantje na šolskih dvoriščih med smehom in šalo prav po domače menažo kuhajo. Da se je za stanovanje brambovcem v šolskih poslopjih priskrbelo, je pač malo napčno, a v Gorici nij za zdaj drugih za to sposobnih biš in treba si je pomagati, kakor mogoče. Menda bi ne bilo slabo, ako bi dalo mesto v ta namen posebno poslopje zidati, kakor je n. pr. ljubljanski „Koloseum;“ saj bi se tako poslopje lehko deloma v najem dalo, deloma za druge namene porabilo. Šolska poslopja vsako leto najemati, potem čediti in popravljati je gotovo nepriležno in na vse zadnje bi se vtegnilo tudi pripetiti, da bi se o izvanrednem primerljaji brambovci med šolkim letom sklicali; tedaj vendar ne bodo morale šole prenehati? Kakor se nam pripoveduje, nijso naši okoličanje z brambovskimi vajami nič kaj zadovoljni. Nij zadosti, da jih trtna bolezen in toča tare, prikazujejo se tudi velike gosenice v podobi brambovcev kaj rade na grozdji. Trudnemu in žejnemu vojaku nij toliko zameriti, da se sè sladkim grozdjem ohladi, posestniku nastane vendar zdatna škoda, kedar se grozd za grozdom v vinogradu zgublja in trebalo bi tedaj resno za to

skrbeti, da se vaje samo tam vrše, kjer nij prilike gasiti si žejo z grozdjem.

Mestno starešistvo v Gorici je še vedno v izvanrednem stanji — brez postavnega županstva. Ministerstvena rešitev znane pritožbe zastran potrjenih nekaterih nevšečnih volitev je došla — a samo začasna in neodločna. Ministerstvo zahteva po dveh mesecih, od kar se je pritožba podala, dokaze dejanj, zarad katerih so bile volitve III. skupščine zavržene. Ali se boste nasprotni stranki v starešinstvu zastran odgovora pogodili, ali pride sploh do rednega sklepa o tej zadevi, nij moč soditi, saj je mogoče, da bo Pajerjeva stranka še dalje „strikala“ če si že poprej ne zagotovi dovoljne večine.

Vse kaže, da se bo prepirnost še precej dolgo vlekla in da ostane sedajna polanarhija v Gorici še vsaj druga dva meseca, kolikor potrebuje ministerstvo v svojej polževi naglosti za rešitev. Srečni časi avstrijskega liberalizma!

Iz Solkana 24 septembra [Izv. dop.] (Deželni odbor in občine). Usled po deželnemu zboru napravljenih in po Nj. Veličanstvu našemu Cesarju poterjenih občinskih postav smejo občine same sè svojo lastnino gospodariti.

Gospodarstvo v občini izveršuje župan po sklepih starešinstva; sklepi morajo pa zmerom strinjati se z omenjeno občinsko postavo.

Da se pri starešinskih sklepih ne prizira postava, bi moral v prvej vrsti župan dobro poznati postavo in tako tudi paziti, da se vse po postavi vrši. Tam pa, kjer županove moči ali zmožnosti ne zadostujejo, in žalibog je dosti takih županov, je dolžnost deželnega odbora, da na to pazi; deželni odbor mora skrbeti, da se v občinah po postavi gospodari. in s premoženjem občinskim varčno in vestno ravna. Posebno pa, kader kaj izvé, bodisi po pritožbah, ali po drugih potih o slabem občinskem gospodarstvu, bi bilo potrebno, da svojo dolžnost nevtrudljivo, ter postavno resno spolni; saj so za tò gospodje odborniki tudi dobro plačani.

Omenil sem že da se malo o županih sliši, ki bi postavo dobro poznali in zmožni bili pravilno in postavno uradovati in gospodariti. Zategadel se večkrat slišati mora, da se v tej ali onej občini z občinskim imetjem po lastnej volji gospodari, kakor da bi postave ne bilo. Se vè, da po lastnej volji gospodariti je narlepše gospodarstvo

Kakor hitro se pa v enej občini kaj tacega zapazi, jo hitro tudi druga rada posnema. Da je to res, si lehko vsak priča iz sledečega:

V šempaski občini se je, kakor se vé, preziraje postavo, vničil občinski kapital blizo 25000 gl. to je, razdelil ga je župan, kakor pravijo, občinarjem po svoji lastni volji.–

Zvedivši Loški in Kronberški občinarji, kaj se je v Šempasu zgodilo, in ker so tudi občine Loka in Kronberg dobile vsaka blizo 3600 gl. za pašo na Lijaku, hoteli so Loški podžupan in kronberški starešine omenjeni občinski denar potegniti, ter ga po izgledu Šempaskega župana razdeliti.

Solkanski župan, ki je tudi Kronberški in Loški župan, se je takim nepostavnim zahtevam vstavil. Kaj pa je stem zadobil, da je zahteval postavno ravnanje? Loški podžupan in Kronberski starešine so bili prepričani, da, če je Šempaski župan pravico imel, denar deliti, morajo tudi oni tako pravico imeti. Mislili so tudi, da, ker jim župan ni hotel denara dati, ga jim hoče odtegniti, Zarad tega so ga s tako nepoštenimi besedami napadli, da se je on koj županstvu odpovedal. Omenjeni podžupan, starešine in več drugih občinarjev, so zarad navedenega denarja, ki bi ga bili radi kakor Šempaski župan razdelili, — takò razkačeni, da dajo sedaj veliko dela pravnikom z rekurzi in pritožbami in takò oni veliko časa in denarja tratijo. — Žalostni nasledki se vidijo zarad nepostavne delavnosti enega samega župana. Pa gotovo še žalostnejših moramo pričakovati, ako ti, kateri imajo dolžnost paziti da se postave spoštujejo, križem roke drže in dremajo.

Omeniti še moram, da mora deželni odbor, kateri je za to plačan in postavljen, da skrbi, da se občinske postave spoštujejo, v Šempaski takò važnej zadevi spati, ter roke križem držati; čeravno se je omenjeni denar nepostavno razdelil, uže pred več kot enem mesecem, kar mu ni le samò po javnosti znano, ampak mu tudi mora znano tudi iz neke pritožbe.

Ali ni tedaj res, da živimo v žalostnih časih, dokler je mogoče kaj tacega? Kakoršni so čini, takošnih nasledkov se imamo bati.

Sklenem svoj dopis s tem, da izrazim tu mnenje vseh poštenjakov, in rečem: naj se skrbi, da bodo postave spoštovane, drugače ne moremo pričakovati druzega, ko „komune“, katere se mora vsak poštenjak bati.

Iz goriškega Krasa 24. sept. [Izv. dop] „Viribus unitis“, sè združenimi močmi! To so besede, to je ono čudodejno geslo, ktero svet prestvarja pa le s pogojem, kadar sploh vse moči, ktere omenjene zlate besede združevajo, delati hočejo in morejo. Puhlé moči brez mozeka in kosti združene v stvarjenje kacega duševnega proizvoda to je nekak „absurdum“; taki udje še prikimavati ne bi znali! To bi vam bila duševna stagnacija! Torej, ako hočemo uvaževati ono krasno načelo, moči je nam treba, moči, a bogme! delalnih, krepkih moči, ktere so pripravljene vztrajno delovati za kako idejo, da postane slednjič realen faktor donašajoč nam, ali naši deci blažilno gradivo za bodoče živenje! In take moči smo imeli priliko videti 17. t. m. v Sežani pri prvi okrajni učiteljski skupščini. Da, videlo se je učiteljem na obrazu izražena goreča ljubezen do naše mladine; ona jih je pripeljala tijá, da se medsobno resno posvetujejo o sredstvih, ktere bi znale nji v kakoršnem koli obziru koristiti, posebno pa, da bi izmotrovali, kako bi se dalo vspešneje delovati na polji duševnega izobraževanja. Res posvetovanja so bila resna, strogo tikajoča se predmeta in kar je naj poglavitneje plodonosna!

To vam je bil parlament! Govorilo se je neprestano!

Tu ti podam, draga „Soča“ najpoprej jedrnati govor našega velecenjenega c. kr. nadzornika gospoda Hafnerja.*)

To, dragi bralci, je govor, kteri je vse nazoče zanimal.

V tej seji je gospod nadzornik blagodušno daroval v okrajno šolsko knjižnico 10 t. učitelji pa tretjino diet.

Prihodnjič priobčim govor nadučitelja Komenskega Ivana Piano-ta o popravi šolskih beril z druzimi črticami vred.

Politični pregled.

Zadnje dni je prinesel „Vaterland“, federalistični list na Dunaji, obsežek neke spomenice, katero je predložilo sedajno ministerstvo Nj. veličanstu; v omenjeni spomenici pravi ministerstvo, da je federalistična stranka blizo pri kraji svojega upora, da se je treba držati ustavnih postav in da se bode tudi česko ljudstvo oprostilo svojih voditeljev in nastopilo pravo pot. Med državnopravno in katoliško opozicijo je bistven razloček. Tirolci so samo zarad katoliških interesov federalisti; ker pa je ministerstvo višjemu pastirstvu zagotovilo, da pri uvedenji novih šolskih in verskih postav ne bode postopalo v nekatoliškem zmislu, se bodo gotovo ločili katoličani od federalistične stranke. Poljaki se bodo zadovolili s tem, kar jim ponuja državni zbor in bodo potem potegnili z ustavoverci.

Ministerstvo vidi tedaj najlepšo prihodnjost pred seboj, vse je rožnato. Med tem pa pišejo „Tiroler Stimmen“, glasilo tirolskih federalistov ravno nasprotno, da je treba odsihmal odločnega postopanja in pasivnega upora po izgledu Čehov, in da Tirolski poslanci ne smejo več hoditi v drž. zbor in v delegacije. Čudno je tudi, da ravno zdaj, ko se ministerstvo čuti tako srečno in gotovo, nekteri ustavoverni listi neko nevarnost slutijo za svojo stranko. Ker se zdaj na vsak način nekaj kuha, bomo prihodnjič avstrijskemu notranjemu položaju poseben članek posvetili in omenimo za danes samo še toliko, da se govori o krizi vsih treh avstrijskih ministerstev.

Delegatje, pa ne naši, ampak ogerski, se hočejo vendar enkrat skazati, da nijso samo glasovalne mašine in hočejo ministru vojske zobe pokazati. Vsa tri ministerstva, naše, ogersko in skupno, ne odstopijo od predloženega proračuna in hočejo, kakor se sliši celó staviti kabinetno vprašanje, če delegatje ne dovolijo svote, katero tirja vojni minister. Debata o proračunu vtegne vendar zanimiva postati. To vam je lep mir, katerega so 3. vladarji v Berolinu vtemeljili! Oboroženi mir ne bo osrečil narodov, kateri morajo vsako leto več plačevati, da zdržavajo mnogo vojakov delu odtegnjenih.

Iz Pariza se javlja, da se hočejo Legitimisti in Orleanisti zediniti proti republiki; a republika je tako vtrjena, da se Thiers in vsa republikanska stranka še zmeni ne za one naklepe. Angležki in francoski časopisi so polni napadov na ošabno Nemčijo, posebno zarad tlačenja Elzačanov in Lorencev. Nemški časopisi pa prav strastno in ošabno odgovarjajo in posebno Angležki prerokujejo, da postane kmalu država 2. reda.

Slovenske županije na Goriškem.

Števerjanska županija obstoji iz katast. občin Števerjan in Cerovo (Gorenje in dolenje) na prostoru 2318 oralov, 539[] sežnjev, plačuje skupaj 3186 gl. 67 kr. izravnega davka in šteje 2271 duš.

Zemljiščne razmere, obdelovanje in pridelki so blizo enaki kakor v kviščanski županiji. Posestva so večidel v rokah plemenitašev in posameznih velikih posestnikov; domačini so po večini koloni; tako šteje n. pr. števerjanska občina kakih 24 samosvojih posestnikov in nad 170 kolonov.

Občinska zemljišča so se razdelila o času posilnega posojila med občinarje v last. Za nje, ali prav za prav za posojene žneske je dobila števerjanska katast. občina državno obligacijo za 7960 gl., Gorenje Cerovo eno za 2000 gld. in Dolenje Cerovo eno za 100 gld., vrh tega poseduje prva še eno majhno kmetijo (hišo in zemljišča), Gor. Cerov pa eno njivo. Tudi dobiva Števerjan vsako leto okoli 178 gl., Gor. Cerovo pa 22 gl. bratovščinskih obresti iz glavnega zaloga za uboge.

O dosedajnem obč. gospodarstvu se ne da nič kaj pohvalnega poročati; bilo je poprejšnje čase zakrito v precej temno meglo, katera se je začela še le zadnja leta počasi vzdigati.

Bivši župan je sicer položil pred svojim odstopom račune, kateri kažejo, da je pošteno, a nekako bojazljivo in malomodro gospodaril; kajti nabral se je n. pr. Dolenjim Cerovcem po letih precej obilen dolg do Števerjanske občine, katerega bodo zdaj gotovo z veliko težavo poravnali.

Premanjklje je treba, kakor mogoče, vsako leto zalagati; z odlašanjem pri tirjatvah se sicer začasno vstreza slabim plačevalcem, a koristi se jim nikakor ne, marveč se jih lehko ugonobi, kedar se jim mora koncem preveliko breme hnadu naložiti.

Prave občinske pisarnice skoro nij bilo do najnovejšega časa. Nekoliko pisem je hranil župan, druga začasni pisar, še druga kdo drugi, kakor se je „rajmalo“; zato se nij čuditi, ako se jih je mnogo pozgubilo. Zdaj ima občina stalnejega tajnika, kateri se bo morda potrudil, da občinski urad spodobno vredi. Tudi župan je še mlada moč in pričakovati je, da se bo lotil pravega županovanja z resno voljo in z nevpogljivo določnostjo, kakor hitro se nekoliko znajde v važnem svojem delokrogu. V enem oziru ga lehko že danes pohvalimo, namreč, da se zdaj v občinskem uradu samo slovensko uraduje; je vendar lep korak naprej, ako pomislimo, da nij še dolgo let, od kar je števerjansko županstvo protestovalo proti slovenskim dopisom. Radi bi segnili tudi v tiste čase, toda, ker nas vodi načelo „de mortuis nil nisi bene“ molčimo; rajnki tajnik nam bo za to morda na unem svetu hvaležen.

Razun uradovanja se je pa pod novim županom do zdaj še prav malo zboljšalo. Ceste se v nemar puščajo, da kmalu ne bo več po njih hoditi, in za vodnjake tudi ni nobene skrbi. Vode pomanjkuje v Števerjanu skoro bolj nego na Krasu. Če ni 14 dni dežja, mora se voda od daleč iz vseh lukenj nositi in za živino celó iz Soče privažati. Priskrbelo bi se pa prav lehko obilo stanovitne vode z malimi stroški, pa nij ga buditelja, nij ga zapovedovalca!

Še malo kapnic (štiren), kar jih je v Števerjanu, se pušča, da se popolnoma razruščijo; ena je celo tik poti brez vršnega obzidja tako, da preti mimogredočim vsak čas nevarnost, v njej se vtopiti (bolje ubiti).

V Števerjanu imajo šolo, pa ne rednega učitelja; podučuje g. kaplan in, kakor se nam pripoveduje, sedanji tako marljivo in vspešno, da je pravo veselje opazovati, kako vrlo napredujejo otroci. Tudi v tem se kaže pravo rodoljubje, kedar duhovnik vkljub njemu nevšečnih šolskih postav, neutrudljivo naprej dela na tem težavnem polji, katero nam naj bolj zanesljivo obrodi boljšo bodočnost. V Cerovci so bili do zdaj še brez šole; zdaj je razpisana učiteljska služba tudi za Cerovo, katero šteje okoli 180 za šolo sposobnih otrok. Za šolske prostore se nji menda še nič priskerbelo in, kakor slišimo, bo tudi učitelj težko dobil stanovanje.

Kako stoje tukaj narodne akcije, se pač ne da določno povedati Zora poka, a trebalo bo še nekoliko časa do mračnega jutra in še veliko poduka do belega dneva,

V števerjanski županiji redé 6 konj 2 mezga, 24 oslov, 177 krav, 12 telet do treh let, 95 volov, 30 oucac, 168 prešičev in 15 panjev čebel.

Pribodnjič pogledamo k sosedu v Podgoro.

Razne vesti.

(V Prvačini) je bila 22. t. m. nova maša. Imel jo je g. Hilarij Zorn, bratranec obče znanega profesorja v bogoslovji g. dr. Zorna; predikoval mu je prav dobro čest. gosp. Marka Vales iz Renč. Ljudstva je neizmerno privrelo, če tudi je bil v bližnjem Rihenberku ples. Pogrešali smo pa najbolj bližnje župnike in druge duhovne. Pri obedu smo se tudi prav dobro imeli, vrstile so se napitnice za napitnico. Posebno čest. g. Costa je imel vedno kako domačo v svojem neosušenem grlu. Vrstile so se pa tudi resne napitnice, kakor domovini, složnemu delovanji Slovencev, na srečno stanje goriskega duhovstva, g. novomašnika, njegovim duhovnim in telesnim staršem itd. Mej obedom se je razdelil tudi sonet, katerega je zložil eden tamošnjih pesnikov, menda Vinko Gregorič. Zvečer so bili ognji in drugo jutro še precej slabo vreme, tako da smo bili še drugi dan gostje.

Z gospodom novomašnikom dobi narodno duhovstvo krepko podporo.

---

*) To zanimiv govor smo denili na čelo lista. Želimo, da bi govor gosp. nadzornika zlati sad obrodil. URED.

(Okrajna letna konferenca učiteljev.) V torek, sredo in četrtek so imeli konference učitelji vsih javnih privatnih in državnih mestnih okoličnih ljudskih šol, potem tukajšne vadnice in izobraževališča; ker pa ste vadnice in izobraževališče dvojnati, to je slovenski in italijanski, je nekdo stavil predlog, naj bi se v bodoče učitelji ločili v dve konferenci, v italijanske, kjer bi se shajali vsi mestni učitelji italjanskih šol in slovensko za u'itelje vsih mestnih slovenskih šol in za vse učitelje iz slovenske okolice.

(Triesterca stara babica) pobere vsako novico, vsako čenčarijo. Kak krmežljiv dopisun je čital Renče za „Gotschée" in hajd je poslal vest v „Neue freie Presse", da je tabor v Kočevji prepovedan. Čudno, nemški Kočevarji in Auersperg njih volja, pa tabor! To vest o prepovedi Kočevskega tabora je prinesla tudi tetka; a ko ji je nekdo po svoje in slabo prestavil prepoved Renškega tabora je „Triesterca" hitro iz enega tabora naredila dva ter prinesla vest, da je prepovedan ne samo Kočevski, ampak tudi Renški tabor! In glejte takih čudnih babjih kvant je tetka tržaška vsa polna. Sliši se celó. da je že marsikdo naletel če je hotel na podlagi triestrčnih poročil kavo kupovati in vendar je „Triesterca" Caffèblatt.

(Steklel pes) je te dni rogovilil okoli Gorice 24. t. m. je oklal nekda 7 oseb: tri iz Peči in 4 Mirence. Neka vdova iz Peči, katero so prinesli v tukajšnjo bolnišnico, je naj bolj hudo oklana. Kakor nam pravijo, je ovi pes še več druzih oklal, zato naj bi se sumljivi psi nemudoma pokončali vsi drugi pa v Gorici in goriški okolici skerbno zapirali, dokler se vsakej nevarnosti v okom ne pride. Steklega pesa so nekda ubili v Mirnem.

(Milan knez srbski) je ustanovil iz svojega premoženja tri stipendije na belgrajski visoki šoli in je v pismu do ministerstva izrekel, da bo pospeševanje duševnega napredka ena izmed glavnih nalog njegove vlade.

(Karol XV, kralj švedski) je te dni na potovanji umrl; imel je 46, in vladaril je 13 let. Ker nima nobenega sinu, mu bo naslednik mlajši brat Oskar, vojvoda Ostgothlanski. Pokojnega kralja, kateri je bil nekda poln duševnih zmožnosti in priljubljen v svoji državi, hvalijo tudi kot pesnika.

(Prvi občni zbor slovenskih pisateljev.) Temu, kar smo že zadnjič o ten zanimivem zboru poročali, naj dodamo še to-le: Gospod predsednik, Trstenjak, društvenikom na srce polaga toliko potrebno složnost, naj se opustè vse osebnosti, naj bode mirno blagodejno zavetje vsega slovenskega razumništva.

Na to je čital kot začetek znanstvenih razprav pri občnih zborih o slovenskih sojenicah.

Tajnik prof. Pletršnik poroča o dosedanjem društvenem delovanji, katero so stem začeli, da vzidajo v Preširnovo rojstno hišo spomenično ploščo. Udov šteje mlado društvo: 10 ustanovnih, in 100 pravih in podpornih. Svojo poročilo sklepa sè željo, da bi kolikor mogoče še dosti udov na novo pristopili.

Blagajnik dr. Vošnjak pravi, da za Preširnovo slavnost so samo 74 f. potrosili, vse drugo se je poplačalo iz prostovoljne subskribcije; gorenski rodoljubi so tudi tisti denar, ki so ga bili za tabor v Lescah zbrali, v ta namen posvetili. (Slava.) g. tajnik računi tudi, da bode društvo bodoče leto lehko čes 500 gl. razpolagalo.

Trstenjak nasvetuje, da bi se društveni denar porabil za nagrade leposlovnih spisov. — G. Jurčič je tudi za to. ali naj se pri razpisu nagrad snov nikakor preveč ne precizuje.

Prof. Pajk nasvetuje naj se izda Preširnov album.

G. Levec je za Pajkov predlog, ali album naj se razdeli v dva dela: prvi naj obsega Preširnov životopis, njegov koltur-historični pomen za slovenstvo, njegove pesniške posebnosti i. t. d; drugi del naj bo zabaven.

O tem so govorili še: dr. Vošnjak, dr. Razlag, Parapat in Hrvat prof. Tomič.

Naposled so se zedinili v tem, naj sè izda Preširnov album. in h temu pomoči so se zavezali; Trstenjak, Vošnjak, Razlag, Jurčič, Levec, Šuklje in Pajk. Dr. Razlag se spominja še umrlega hrvaškega pesnika Prerodoviča (Slava.)

Društvo je sprejelo tudi sprememba § 8. društvenih pravil. po katerem naj podporni udje v bodoče le 3 fl. mesto 6 plačujejo.

Kako so se naposled volitve vršile, smo uže zadnjič poročali. —

(Svilorejski zbor) Pretek teden je bil v Roveredu na Tirolskem svilorejski mednarodni zbor, pri katerem je bil od strani naše vlade nazoč sam minister za poljedelstvo Chlumetzky.

Strokovnjakov je bilo dokaj zbranih od vseh avstrijskih in zvunanjih dežel. Ob enem je bila tam tudi vino- in svilorejska rastava, ki je nekda prekosila vse dosedajne enake deželne rastave. Goriška c. k. kmetiska družba je bila zastopana po deželnem glavarji grofu Coronini-ju in po svojem tajniku g. Strainz-u.

Trgovske in kmetijske vesti.

Iz Pesta se nam piše:

Če bo prav lepa jesen, bomo imeli na Ogrskem letos izvrstnega vina, pa premalo ga bode. Vinogradi so bili močno poškodovani po preostri zimi in po toči pretečeno poletje. Vprašanja po starih vinih so pogostna, zatorej se vina tako drago prodajajo, kakor dozdaj še nobeno leto ne. — Navadna vina od blatnega jezera plačujejo po 16 gld. vedro pridelka 1868; šomlanskega po 18—22 gld. vedro tudi pridelka 1868; Edenburško po 26 do 32 vedro, s kratka kupi rasejo od dné do dné. Pšenica je v Peštu najfineja po f. 7.10 colni cent.; rž f. 3.90 *℔.* 80, ječmen f. 2.60—70 vsakih 68 *℔.* —

V Trstu se je cena za turšico nekoliko zboljšala; plačuje se denes f. 4.45 do 55 srednje robe *℔.* 116.

Pšenice se je nekoliko prodalo po f. 8. 40 — 50 *℔.* 116.—

Na Goriškem je menda zadnje dni grozdje dosti trpelo zbog slabega vremena, dežja, toče, viharjev. — Pri Romansu na Furlanskem je te dni vertinec čez 8000 ⅊ sežnjev vinogradov in njiv do čistega pokončal, zemljo, trte in druge pridelke odnesel. Za vino tedaj zmirom slabše kaže.—

Cene vina so: furlansko f. $16^1/_2$—$17^1/_2$, belo briško f. 17—18, mošt f. 16—18, kraški teran f. 24—26 kvinč.

Seno se plačuje po f. 1.20—1.30 prav dobro gorsko; slama po 80—90 soldov cent. —

Moke v Stračicah. N.o 1 f. 14.70 — N.o 2 f. 13.70 N.o 3 f. 11.20 — N.o 4 f. 10.20 — N.o 5 f. 8.50 — N.o 6 f. 6.70 otrobi f. 2.30 — drobni 2.80.

Cene raznega blaga:

turšica furlanska po	f.	1.70
detto ogerska	„	1.60 do 1.70
pšenica goriška	„	3. 5 „ 3.—
oves furlanski	„	1.15 „ 2.—
detto ogerski	„	1.30
ječmen	„	3.— 3.20

rajž najfineji po f. 12.50, f. 12.—, f. 11.50, f. 10.70; navaden mutico po $9^1/_2$ cent.

Listnica uredništva.

Čest g. A. R. v. V., g. K. B. v. Avčah in g. P. v. B. vaša *„poslana" prihodnjič.*

Prva občna

zavarovalna banka

„SLOVENIJA"

v Ljubljani

z akcijskim kapitalom

2,000000 gold. a. v.

je ustanovila podružnico za Primorsko, Istro, Dalmacijo, Tirolsko in Vorarlbrško v Trstu (via nuova Nr. 25) in izročila nje vodstvo gospodu

ALOJZIJ-U BROD-U
iz Trsta.

„SLOVENIJA" sprejema sledeča zavarovanja:
a) proti škodi po ognji, streli in razletu;
b) proti škodi na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
c) proti škodi po toči na poljskih pridelkih;
d) proti škodi na zrcalnem steklu, ko bi se strlo;
e) na človeško življenje v vseh primerah.

Razpolagljivi fondi, se bodo tako-le nalagali:
1) s skontiranjem menjic;
2) s posojili na državne in obrtnijske papirje;
3) s posojili na posestva proti hipotekarnemu varstvu:
4) s posojili posestnikom na prihodnje pridelke, obrtnikom, skupščinam in občinam, če dadó dovolj poroštva in začasno zagotovilo.

Vsako leto se bode razdelilo 15% čistega dobička za občnokoristne namene.

Dotične pravila se pošiljajo brezplačno.

Potovalci z stalno plačo in provizijo ter okrajni zastopniki se takoj sprejmejo z dobrimi pogoji po omenjeni podružnici v Trstu.

Ljubljana 15. septembra 1872.

Leopold knez in starigraf Salm-Reifferscheid, predsednik. — Dr. E. H. Costa, podpredsednik.

Miroslav pl. Treuenstein, ravnatelj.

Prva občna zavarovalna banka

„SLOVENIJA"

V LJUBLJANI

začne svoje delovanje in sicer najpred **zavarovanje proti škodi po ognji, streli in razletu (eksploziji) 20. septembra 1872** po vseh slovenskih pokrajinah. Po deželi se sprejemajo dotični oglasi pri nastavljenih **okrajnih zastopih, v Ljubljani pa v bankinih prostorih na glavnem trgu št. 10 v I. nadstropji.**

V kratkem se bode pričelo tudi zavarovanje:

a) proti škodi na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
b) „ „ po toči na poljskih pridelkih;
c) „ „ na zrcalnem steklu, ko bi se strlo;
d) na **človeško življenje** v vseh primerah tega zavarovalnega oddelka, zavarovanje **dohodkov** in ustanovitev **podedovalnih društev.**

Glavnica banke „Slovenije" bode iznašala **2,000000 gold. a. v.** kojimi novci se bode naslednje razpolagalo:

a) **skontiranjem** mestnih in domicilnih menjic;
b) **posojili na državne in obrtnijske papirje;**
c) „ „ **posestva;**
d) „ „ **pridelke, posojili obrtnikom, skupščinam in občinam** proti dovoljnemu poroštvu.

Vsako leto se razdeli 15% čistega dobička za dobrodelne namene.

Dotična pravila se dobivajo po zahtevanji brezplačno.

V Ljubljani, dné 15. septembra 1872.

Leopold knez in star grof SALM-REIFFERSCHEID, predsednik. — dr. Etbin Henrik Costa, podpredsednik.

Miroslav pl. Treuenstein, vodilni ravnatelj.

Izdavatelj in odgovorni urednik: VIKTOR DOLENEC. —Tiskar: C. PATERNOLLI v Gorici.